

En knekt kom en gång till en
Käring & hennes dotter, som båda var
knekt, & bad att få stanna över natten.
Di ville inte gärna gå med på det, för
det var skärtorsdagsnatt, men till sist
gav di med sej. Innan knekten gick &
la sej, sa han, att han brukade sova
med öppna ögon. Han la sej & låtsades
sen sova. Tor att se efter, om han sov
riktigt, högg häsan mot hans ögon med
en stor kniv, men knekten låg särliq utom
att blinka. Då det sen blev dags, tog
hon fram sitt smörhorn & smorde ugns-
grisslan. Så satte ho & dottra sej grenske
över den & del bar iväg upp genom skersten.

Knekten, som låg vakten, såg på, & sen
hårens farik som väg, gick han opp &
tog reda på smärjkanet. Så svarde han
ett annat förmed & gav sej väg åt
samma håll som de båda hårens.

Da di kommit fram till Blåkulla,
blev det ett slags mönstring. Den ilake
tog fram ett slags brudst & skramlade
med det & da syntes det vilka som var
håren. Knekten snappade till sej brudst
& for därifrån. Dan efter gick han i kyrkan
& dar tog han fram brudst. Da visade
sig hårens märken, så att han kunde
se vilka som varit i Blåkulla.

Östergötland

4141

Mppst. Kap. Karlsson
Sons tings

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Einspångs l. d.

Per. Ester Johansson

Hällerstad s:n

f. 1873 i Hällerstad

1928

Henning Karlsson i Skyttebygget
(Själlmo socken) hade en gång en ko, som
blev beröfvad. Hon var borta i tre dagar.
En söndagsmorn gick grannarna för att
kylpa honom leta efter hon. Då de kom-
mit fram, sa Axel i Mickelsbo: "Nu är
det så dags, så kyrkklockorna har ringt,
så nu kan vi få henne lös." Han gick så
te lagarna o högg in en yxa genom skabet
(bindslet). Sen gick de ut skogen. Då de kom-
mit te ett berg, som hette Porneberget,
träffa' de Henning, som just så hittat
hon. Men han sa, att hon var så vill, att
hon ville flyga på honom. Under flera dagar var
hon också dalg, så en kunde se, att hon varit i berget.

Vid den tiden då di byggde fabri-
kerna i Ljusfallshammar, hade di föint-
rogt världens undergång. Ett par bönder,
som länge varit obarns, råddade då träffas
& började slåss. Men just som di höll på
som värst, blåste fabrikspipan. Då blev
gubbarna rädda & trodde, att det var ett
tecken till världens undergång. De slutade
slåss & föllo på knä & badade till Gud.
O så blev de åter vänner.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Imli (Emelia) i Gloffa ville
inte hålla över en tröskel. Det skulle
inte vara bra.

Om nätterna slogs hon med den
ilake, som kom fram ur en delklocka.
Hon skrek om nätterna & hade svåra
sår & revor om snornarna.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

En annan gång hade jag en ko,
som fick rösjuka. Då kom Snilli (Emelia)
ut o sa, att det var inte svårt te bota.
Det behöves bara, att den som först
varnat sjukbonen, stack i en signal
på det ställe, där det reunit från kon.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Då jag var arrendator hos Tomli
(Emelia) i Sjöboda, hade jag en gång en
häst, som slickat på något salt o fick
kalik. Tomli kom då ut o gav hästen en
bit bröd o i den hade hon stoppat ett
stycke av en liköppning.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Da Imlis (Emelia) i Skottia
(Merike) for ahte hem en kväll, kom det
två tontrar o sprang bredvid vagnen o
ropade: "Kaste brev, kaste brev." De
ville ta tjänst, men han ville inte
ha dom.

Om di ville ha en spiridus
skulle di ta ett tepprugg o kläcka ut
det i vänstra armbålen. Men under ti-
den di gjorde det, fick di också lov säga,
att di var så svårt spika, att di skicka
efter prästen, så di fick nattvarden.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Långbroens pojke såg en
gäms i lagård en tomta med gröna
kläder, röd tappmossa o vitt skägg.

Det ska finnas två sorters tomtar:
sådana som drar från grannarna o så-
dana som skänker lycka.

Wär di var ute o ok, Tikty,
kände det ofta, att di fick dödingar på.
Så var August i Långbron o hans flicka
ute o ok en kväll o fick påhäng. Det
var en granne, som nyss dött, Jaen i Räv-
hullet, o han kängde på ända tills
vagen tog av sig Rävhuset. Där gick
han av! Håsten drog så han var alldeles
vit av rött. Både August o flickan såg
honon, men flickan såg honon som en svart
kudd, men August såg honon ^{precis} som han
varit, när han levde o han kände t.o.m.
egen hans kläder.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Till julen baka 'di julebröd'
å de fattiga samt å hästarna, som
skulle ha det jilmorren.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

Under julen bredde di ut
kärn på golvet o i den skulle hela
familjen ligga.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

Om man gick ut julkvällen,
kunde man se, vilka som skulle dö
under året.

Östergötland
Finspong a Ud.
Källstadsön
sept 1928

Mytt Kfr. Andersson
4141 Bar. Oskari Johanson, Berg
född 1875 Källstadsön

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Annandag jul skulle di gå
ikring i gårdarna o spinga. På ställen,
där di trodde, di skulle få något, gjöng
di vackert:

Jag ser på eder skorsten vit,
att era ~~dotter~~ ^{dotter} bjutt oss hit,
men på ställen, där di inte trodde, att
di skulle få något, gjöng di fullt:

Jag ser på eder skorsten vit,
att era dotter är en riklig skit.
En skulle vara utklädd till ofjämgosse
o en annan till jedas med pungen.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

16

Annandagsmornen gick poj-
karna o gjorde rent i lagidarna et
spruntimren. Var di sams med pigorna,
gjorde di rent, men var di osams.
Koo di in halva dyngstacken.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

All ved skulle vara upphög-
gen till dymmelousdon.

Under dymmelveckan fick inget
arbete göras, som gick ikring, till exempel
spinnra & mala.

Bakredskapen fick lov göras
då skärtorsdagsnatten.

Ög
Hällstedt.

uppt. Efr. Anteckningar 1928
Per. Oskar Johansson
4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

18

Gi bruka' tända jäskeldar
o skjuta skott. Det var nog för att skrämm-
ma vargarna.

Valborgsmärsoafton tände diok-
sä eldar o sköt skott.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19

Vid Eklanda i Jällmo bru-
ka 'de resa midssommarstång. Den var
försedd med en krans av blåklint, präst-
kragar o eklöv. Under kransen hängde
tomma äggskal.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20

Vid bröllopp, som icke
vara i tre dagar, barra di med top-
parna mot hemhället för att brud-
paret skulle komma tillbaka.

Men vid begravning barra di
med topparna mot kyrkan. Det var
för att den döde inte skulle komma til-
baka.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21

När di skulle meje de siste, sa di, att di skulle ta haven.

På tillfrågan om meningen med denna sed svarade Johansson, att han afställt, att det sprungit fram en karunge, när en köi sista varvet. Han sade sig därför tro, att redan möjligen beor på att karar brukade gornna sig i sadlen o sen springa fram, då di mejde det sista.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22

När di köpt ell dyis o kom
hem med det, skulle di låta det gå över
stäl, o det var, för att di skulle ha tur
med det.

Gå di släppte vall, la di stäl
vid tröskeln o låt dyisen gå över för att
inget ont skulle hända dom på betet.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

23

Under en sten vid Gloska
ville jag en gång, då jag skulle fälla
en asp, en träklump, som var ungefär
en halv ala lång. Den var fulltatt
med pinnar, som var berrade i, & jag
trodde, att det var något slags träbrädd.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

24

Lär te ta bort värtet säger di.
att en ska stjåle en fläskvål o smörje
som med, helst en torsdag. Sen ska
en gråve ner fläskvålen under en jord-
fast sten.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

25

Jäv skulle hackas på ny, för det
som en hacker på nedera, äter inte djur-
ren.

En asplövskaive rader vara lika bra
för en häst som en kappe kavre.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Kolwed skulle fällas på varen
i slutet av ny o sen fick den ligga o torka
skvistad. Då fötte insekter sönder barken
o det blev fullt med larver mellan barken
o veden.

Byggna swirke däremot skulle byggas
på nedera.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27

Furen skulle klippas på ny.
Det var för att ulden skulle växa ut
bättre.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

Plakta skulle di goia på ny,
för då blev det mer drygssel med plasket.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

29

När di sådde på nedera, skulle
di så på eftermiddan, men när di
sådde på ny, skulle di så på förmid-
dan.

4141

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

30

Lin skulle ses på Urbanusdagen
den 25 maj.